

Kelionė į Turkiją

Jei užsuksite į Kelmės „Aukuro“ vidurinę mokyklą, būtinai jums parodysime įvairiaspalvių vėliavų galeriją II-ojo aukšto fojė. Tai visų mūsų valstybių-partnerių vėliavos: Jungtinės Karalystės, Švedijos, Austrijos, Italijos, Kipro, Vokietijos, Olandijos, Bulgarijos... Visus tarptautinių projektų partnerius jau sunku ir suskaičiuoti, tačiau kiekvienas tarptautinis projektas atneša daug džiaugsmo, naujų potyrių, užsimezga naujos pažintys, vėl gimsta idėjos naujoms veikloms.

Dalyvavome ES programos „Veiklus jaunimas“ tarptautiniame jaunimo mainų projekte „Apjuoskime Europą“, kuris vyko 2009m. spalio pabaigoje Turkijoje. Šiuose jaunimo mainuose dalyvavo atstovai iš Lenkijos, Armėnijos, Azerbaidžano, Gruzijos, Rusijos Federacijos,

Lietuvos ir Turkijos. Lietuvai atstovavo mūsų mokyklos komanda - 4 vienuoliktokai – Žydrūnė Noruišytė, Greta Parnaruskaitė, Marius Juškys, Linas Zavadskis ir vadovė – direktorės pavaduotoja ugdymui Dalia Viliūnienė. Tai antras pagal šią programą įgyvendinamas projektas, ir jau žinome, kad ne paskutinis. Ruošiamasi mainams su mokiniais iš Belgijos ir Lenkijos.

Sudarant komandą dėmesys buvo skiriamas mokinių pomėgiams, gebėjimams, įgūdžiams, nes norint dalyvauti tokio tipo projekte neužtenka vien noro. Žydrūnė ir Greta domisi fotografija, šoka, Linas ir Marius daug laiko praleidžia įsisavindami naujas kompiuterių galimybes, sportuoja. Visi mokiniai mokosi anglų kalbos nuo 2-os klasės ir dabar yra pasirinkę išplėstinį šio dalyko kursą. Kiekvienos valstybės grupę sudarė 4 jaunuoliai. Sudarant komandą labai svarbu buvo jaunuolių komunikabilumas, lankstumas, tolerancija. Kiekvienam teko didelė atsakomybė, nes atstovaujama gimtoji šalis. Juolab ir programa numatė daug įvairių veiklų: prisistatymai, savo valstybės pristatymas, susitikimas su Demirci miesto meru, vietos jaunimu, lankymasis mokyklose, kilimų audimo fabrikuose, kompiuterinės animacijos pažinimas, vaizdo medžiagos rengimas bei savo valstybių vėliavų audimas.

Kas labiausiai įsiminė?

Lankantis mokyklose, nustebino, kad visi mokytojai labai jauni. Aišku, pasidomėjome kodėl. O atsakymas labai paprastas. Turkijos vyriausybė nusprendė, kad visi pabaigę pedagoginius universitetus 5-erius metus privalo atidirbti kaimo arba mažo miesto mokyklose. Miestas, kuriame svečiamoms, laikomas mažu – tik 30 tūkstančių gyventojų, todėl ir dirba jauni mokytojai. Bet mokiniams jau greitai teks laukti naujų mokytojų, nes, paklausus dabar šiose mokyklose dirbančių pedagogų– visi pasakė, kad laukia, kada galės išvykti į didžiuosius Turkijos miestus, tokius, kaip Stambulas, Ankara ar Konya.

Sužavėjo ir tai, kad mokiniai vilki uniformas. Kiekviena mokykla turi savo išskirtinę uniformą. Vienas bendras akcentas – balti marškinukai. Važiuoji kaimo keliukais, beje, jie visi asfaltuoti, net kalnų serpantinai, ir matai mokinius, grįžtančius iš mokyklos, o jų apykaklės ir rankogaliai iš tolo šviečia savo baltumu.

Mokyklų daug ir įvairių. Jei tai vyresnių klasių mokykla, kaip mūsų keturmetė gimnazija, tai būtinai su specialia pakraipa. Mes pusryčiaudavome mokykloje, kuri įsteigta už miesto, ant kalno, su savo bendrabučiais ir čia mokosi tie, kurie galvoja studijuoti pedagoginiuose universitetuose ir dirbti mokytojais. Jau besimokydami 9-12 klasėse jie žino, kad bus vokiečių kalbos ar geografijos mokytojai. Atitinkamos ir pamokos. Mokykloje per tūkstantį mokinių.

Per šešias projekto veiklų dienas atsiskleidė partnerių galimybės, kiekvienas originaliai stengėsi pristatyti savo valstybę, kultūrą, papročius. Mes, lietuviai, ir lenkai atstovavome šiaurinę Europos dalį. Pasižymėjome šiaurietišku santūrumu, o kai kada ir šaltumu. Panašūs buvo ir Rusijos atstovai. Mes tikrai negalėjome prilygti Gruzijos, Armėnijos ir Azerbaidžano jaunuoliams. Jų energija ir karštas temperamentas liejosi per kraštus. Atrodė, kad jau visi „išsunkti“ įvairios veiklos, tačiau gruzinais vis dar norėdavo šokti ir dainuoti.

Džiaugėmės, kad projekto veiklos dienos sutapo su labai svarbia Turkijos valstybei diena- spalio 29 -ąja – švente, kada minimas Respublikos paskelbimas (1923 m). Visi projekto dalyviai rengė savo valstybių ekspozicijas, dalyvavo šventinėje eisenoje, bendravo su vietos valdžia, davė interviu žurnalistams, kalbėjo televizijos laidoje. Neatsistebėjome visų Turkijos piliečių – nuo valdžios atstovų iki paprastų valstiečių - mokėjimu didžiuotis savo valstybe, meile ir pagarba pirmajam prezidentui Atatiurkui.

Štai ką apie šią šventę prisimena projekto dalyvis Linas: „nors dalyvavimas šiame projekte buvo kaip vienas didelis įspūdis, vis dėl to labiausiai man patiko turkų nacionalinė šventė - diena be darbo. Pabandykite įsivaizduoti: mūsų penkių lietuvių grupė su dar keliolika užsieniečių iš kitų valstybių ryte pabudę nuo jau įprastų turkų maldų per garsiakalbius, nusiprausiami ir susėdame į turkų autobusą. Kur važiuojame, nežinojome, tik pro langus matėme, kad atvykome į nedidelį miestelį, nesuklyščiau sakydamas- kaimelį, ir sustojame šalia nemenko stadiono. Išlipę iš autobuso ir sėdami paskui turkų organizatorius, patraukėme jo link. Stadionas pasirodė esąs pilnutėlis, tad jautėmės gan keistai, kai apie 2000 akių buvo nukreipta į mus - šios dienos svečius. O mes stebėjome vietinius gyventojus. Vėliau fotografavomės ir fotografavomės. Kai mes išsirikiavome bendroje kolonoje ant stadiono tako su savo valstybių vėliavomis ir, grojant iškilmingai muzikai, žygiavome aplink jį, aš didžiavausi savimi, galinčiu pristatyti savo valstybės vėliavą tokiai didžiulei auditorijai, ir iš visų jėgų ją plasnodamas mėginau parodyti, kaip mes mylime savo šalį – Lietuvą“.

Nepaprastai gerą įspūdį padarė turkų paslaugumas, ypač mus vaišinant. Visi žinome, kad turkiška virtuvė yra viena iš trijų didžiausių ir žinomiausių tradicinių virtuvių pasaulyje. Kiekvieną dieną ragavome vis naujus ir naujus patiekalus ir, atrodo, kad tų patiekalų asortimentas neišsenkantis: kebabai, biorekai, dolma, airan, jogurto gėrimas, ir dar daug kitų sunkiai išsimenamų pavadinimų. Ir viskas labai skanu. O turkiški saldumynai sulipino ne tik gomurį, lūpas, bet ir pirštus. Chalva, įvairiausi pyragaičiai iš pistacijos riešutų, ledinukai ir t.t

Projekto organizatoriai – jaunų mokytojų grupė. Visi darbuojasi įvairiose šio regiono mokyklose. Vienos iš jų miesto centre, o kitos -aukštai kalnuose. Visa Turkija labai kalnuota. Kad pasiektume mūsų projekto pagrindinę vietą, skridome lėktuvu, važiavome kalnų keliais iš Izmiro į Demirci. Gyvenome taip pat kalnų kurorte, į kurį suvažiuoja turkų šeimos. Tai labai populiarus savaitgalio poilsio vieta, nes nameliai aprūpinti terminiu vandeniu, gaunamu giliai iš žemės. Keletą kartų apsiprausę, pajutome, kaip sušvelnėjo mūsų plaukai, oda. Tačiau dantis valyti buvo gana nemalonu, nes jautėsi rūgštokas vandens skonis. Jautėme ir didžiulius temperatūrų pokyčius: Izmire temperatūra 23 laipsniai šilumos, o Demirci- tik 17. Užvažiavus į kaimelį kalnuose – jau tik 12 laipsnių šilumos. Labai anksti temsta.

Dalyvavimas šiame projekte suteikė išskirtinę galimybę ne tik susitikti su kitų valstybių atstovais, bet ir iš arčiau pažinti tikrąją Turkiją, ne tą kurortinę, kur gausu lietuvių, bet tą tikrąją- su labai turtingais namais ir vargšų lūšnelėmis ir su valstiečiais, dirbančiais perdziūvusiuose laukuose. Žiūri ir stebiesi, kaip jie sugeba išauginti visai Europai persikus, abrikosus, įvairiausius riešutus, citrusinius vaisius, granatus ir, žinoma, alyvuoges.

Žydrūnė:

„Aplankėme daug istorinių vietų. Lankėmės mečetėse. Girdėjome, kaip žmonės yra kviečiami melstis, tai per dieną pasikartodavo gal kokius penkis kartus. Sužinojome, kad Turkijoje nuotakos pirmą vestuvių dieną būna apsirengusios raudonai, o tik antrąją rengiasi balta suknele. Buvome nuvykę pasižiūrėti, kaip yra audžiami kilimai, kas pasirodė tikrai varginantis ir ilgai užtrunkantis darbas. Išmokome austi, turėjome pabaigti austi Lietuvos vėliavą. Nuvykome į mergaičių mokyklą, ten jos siuva drabužius, kuriuos paskui parduoda“.

Marius: „Kelionė į Turkiją – įsimintiniausia mano kelionė į užsienį. Nors aš esu keliavęs nemažai, tačiau ši išvyka man paliko didžiausią įspūdį. Jos laukiau nuo pat to momento, kuomet apie ją sužinojau. Iš pradžių tai buvo sunkiai tikėtina, tačiau jau sumokėjus pinigų už bilietą, supratau, kad tai jau nebe sapnas.

Turkijoje, pamačiau tai, ko mūsų rytų Europoj tikrai neišvysi. Pirmiausia, tai palmės, jos man tikrai kėlė didelę nuostabą, jų tiek daug. Taipogi Izmiro didybė paliko neišdildomą įspūdį.

Dalyvavimas šiame projekte labai patobulino mano anglų kalbos žinias. Dauguma projekto dalyvių kalbėjo angliškai, kai kurie, kad ir nelabai rišliai, tačiau susikalbėti buvo įmanoma. Pajutau anglų kalbos svarbą, kad be jos – nė iš vietos.

Susiradau labai daug draugų iš Turkijos, Armėnijos, Azerbaidžiano, Lenkijos, Rusijos, na ir, žinoma, Gruzijos. Gruziniai pasirodė šilčiausi ir draugiškiausi šio projekto dalyviai. Su dauguma projekto dalyvių dar ir dabar palaikau ryšį per internetą.

Visas projektas buvo puikiai organizuotas, be jokių didelių rūpesčių ar nesklandumų. Organizatoriai labai draugiški ir rūpestingi. Jei pasitaikytų proga vėl keliauti į Turkiją – net nedvejodamas sutikčiau!“.

Projekto koordinatore Dalia Viliūnienė